

DRACS, LLIBRES I PRINCESES

El primer dia del mes de novembre de l'any dos mil tres Umberto Eco inaugurava la nova etapa de la mil·lenària Biblioteca d'Alexandria i pronunciava un emotiu discurs defensant el valor del llibre imprès enfront les noves tecnologies digitals. Deia:

Si naufraguem en una illa deserta, on no hi ha possibilitat de connectar l'ordinador, el llibre continua essent un instrument valuós. Encara que tinguéssim un ordinador portàtil amb bateria solar, no ens seria fàcil llegir la seva pantalla mentre descansem estirats sobre una hamaca. Els llibres segueixen sent els millors companys de naufragi. Els llibres són d'aquesta mena d'instruments que, un cop van ser inventats, no s'han pogut millorar, simplement perquè són bons. Com el martell, el ganivet, la cullera o la tisora.

Resulta paradoxal que la biblioteca més gran del món estigui en un país on un percentatge molt elevat d'infants no tenen accés a l'escolarització, un país on es prohibeixen llibres -fins i tot del seu propi Premi Nobel Naguib Mahfouz- i on el fonamentalisme islàmic censura sistemàticament les lectures "poc recomanables". Sembla mentida però és així. Tres-cents anys després que els "il·lustrats" francesos van intuir que el millor lloc on podien estar els infants era fora del món del treball, acollits en "escoles" on poguessin aprendre a llegir i a escriure, encara hi ha massa indrets on la infància és explotada en tallers, en fàbriques, i privada d'un dels drets més elementals, el dret a l'educació.

Compartint les mateixes aigües però a 2840 quilòmetres de distància ens trobem en una situació completament diferent. Els nois i les noies tenen al seu abast un munt de lectures. Els pares i les mares compromesos amb la seva educació es preocupen d'acompanyar-los en la seva formació literària des d'abans de néixer, a les biblioteques públiques els faciliten, de franc, el carnet de lector -de vegades, el seu primer carnet- i els professionals sensibles que hi treballen estan amatents a recomanar i assessorar en la tria dels bons textos més enllà de la publicitat, els índex de vendes o els suggeriments mercantilistes de les editorials -d'algunes editorials- i, a l'escola, mestres conscienciejats els contenen i els llegeixen els bons textos que els ajuden a relacionar, a "entendre".

Es tracta, simplement, de posar en contacte un infant amb un llibre i deixar que d'aquest contacte sorgeixin les respostes i es generin les sensibilitats que els fan participants dels misteris, que s'emocionin amb la lectura d'un poema de Martí i Pol, que tremolin, que s'entendreixin, que s'enamoren, que s'aliïn descaradament amb en Fabià contra la guerra, que es facin grans i trobin els arguments i criteris que els permetin comprendre la vida, conèixer-la i viure-la millor.

Aquest MMV ple d'aniversaris -recordeu Andersen, Juli Verne, Peter Pan, El Quijote, les Homilies- la diada de Sant Jordi és un bon motiu per regalar llibres -i per llegir-ne- escrits en català. Que no ens passi com a l'acordionista de la novel·la de Bernardo Atxaga, quan diu:

Un dels llibres, que vaig trobar a l'habitació del meu oncle, es va tornar imprescindible per a mi. Era d'un poeta anomenat Lizardi, i es titulava Biotz-begietan (Als cors i als ulls). Sembla increïble, vist des del ranxo de Stoneham, on tinc a la vista els llibres infantils on Liz i Sara van aprendre a llegir, però és veritat: va ser aquell estiu del 1964, a l'edat de quinze anys, quan vaig veure per primera vegada la meva llengua materna en lletres d'impremta.

Si aquests dies passegeu pels carrers de Barcelona no us perdeu els cartells de la campanya de l'ajuntament -dracs, llibres i princeses-, especialment el del Districte de Sant Martí on es veu una "princesa" asseguda a la platja de la Mar Bella, cabellera al vent, el tatuatge d'un drac a l'espatlla i un llibre a les mans. Una fotografia preciosa.

Bona lectura!

Jaume Centelles